

El VIH i la SIDA com a repte de salut pública en el marc de l'ODS 3

L'article aborda el VIH i la SIDA, explicant com es transmet, com es poden prevenir i quin paper clau té el tractament antiretroviral. A més, posa rellevància en la greu situació a l'Àfrica.

Salut i Benestar

Font: normandie

El virus de la immunodeficiència humana (VIH), és la causa de la infecció de la mateixa causa, el virus. Pel que fa a la síndrome d'immunodeficiència adquirida (SIDA), és la fase avançada que es deriva de la infecció pel VIH.

Aquest virus es pot transmetre a través de fluids corporals com; la sang, el semen, el líquid preseminal, les secrecions vaginals, els fluids rectals i la llet materna. Pel que fa a la sang, el VIH es pot transmetre: compartint xeringues o agulles, exposar-se a la sang d'una persona amb la malaltia, compartint articles que poden tenir sang com navalles o raspalls de dents o menjant menjar una vegada ha estat mastegat. Tant al semen, al fluid preseminal, a les secrecions vaginals com a les secrecions rectals, el VIH es pot transmetre: practicant sexe vaginal, anal o oral sense cap mena de protecció, o estar exposat a fluids vaginals durant el part. Quant a la llet materna, la malaltia es pot transmetre a través de la lactància materna, quan un nadó neix amb la malaltia que ha estat transmesa durant l'embaràs, el part o lactància, es denomina transmissió perinatal del VIH. Un aspecte important a recalcar, és que el VIH no es transmet ni a través de l'aire ni de l'aigua ni per mitjà de mosquits, paparres o altres insectes que s'alimenten de sang.

El tractament contra el VIH pot ser a través de medicaments de pastilles o medicaments injectables. Individus amb la malaltia del VIH utilitzen el tractament antiretroviral (TAR), consisteix en l'ús de medicaments per tractar la infecció de la malaltia. Persones que consumeixen el TAR, prenen diàriament una combinació de medicaments (pastilles) o per horari (injeccions).

Font: cdc

Aquest tractament redueix la concentració de VIH en el cos, una menor concentració de la malaltia en el cos ajuda a protegir el sistema immunitari i evita que l'evolució del VIH evolucioni a SIDA. Aquest tractament no cura la infecció, però sí ajuda als individus que la pateixen a tindre una vida més sana i llarga.

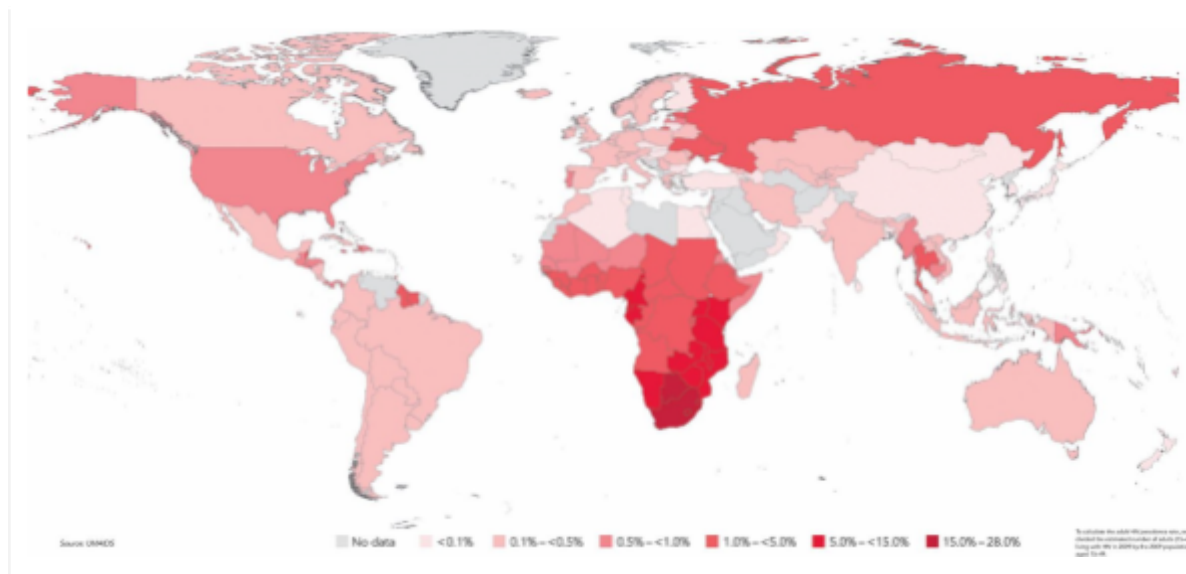
Un individu pot evitar transmetre el VIH a través del TAR, qui pren aquest tractament no té cap risc de transmetre el VIH a la seva parella a través del sexe. Pel que fa a l'individu que no té la malaltia, pot evitar reduir el risc de contraure la infecció pel VIH fent un ús correcte dels preservatius, limitar i reduir les parelles sexuals i evitar compartir agulles.

Els símptomes més comuns per les malalties del VIH i la SIDA són diversos, tot i que, aquests varien en funció de l'etapa de la malaltia. Algunes persones poden tenir febre o calfreds, aquests símptomes poden durar uns dies i, fins i tot, diverses setmanes. Altres símptomes són les sudoracions nocturnes, dolors musculars, mal de coll, fatiga, mal de cap, inflamació en els ganglis limfàtics, diarrea, úlceres bucals i erupcions cutànies. Tot i això, tindre aquests símptomes no significa que tinguis el VIH, potser és una altra malaltia que causa els mateixos símptomes. Això no obstant, altres persones poden no tenir símptomes durant la primera fase de la malaltia. Cal recalcar que quan els individus afectats per la malaltia no prenen el tractament necessari, solen aparèixer símptomes més greus anys més tard, el que fa al VIH evolucionar i convertir-se en SIDA. Els individus amb SIDA, són propensos a infeccions oportunes, és a dir, a infeccions o tipus de càncers.

La SIDA es diagnostica mitjançant la disminució del recompte de cèl·lules CD4 per sota de 200/mm³ o la presència de certes infeccions oportunistes o neoplàsies específiques, independentment del valor de CD4.

Aquestes dues malalties presenten una presència significativa a diverses regions d'Àfrica, on diversos factors com; accés limitat al sistema sanitari, les desigualtats socials, la manca de recursos i la dificultat per accedir al tractament (TAR), contribueixen a una major propagació i mortalitat associada

al VIH i SIDA. En relació amb la següent imatge, es pot observar les persones que estaven infectades per al VIH l'any 2010.

Font: RTVE

Quant a xifres i dades, l'OMS ha detectat que hi ha 25,6 milions de persones vivint amb VIH a Àfrica. D'aquestes, 20,8 milions de persones estaven rebent el tractament a finals de 2022. A la mateixa regió, hi va haver 760.000 noves infeccions, a més que es calcula que 380.000 persones van morir per aquesta causa de malalties l'any 2022.

Respecte als infants, es feia una estimació que hi havia 1,3 milions de nens entre els 0 als 14 anys vivint amb VIH a finals de l'any 2022, i 109.000 nens van contraure la infecció. Així i tot, es calcula que 69.000 nens van morir a causa de la SIDA. Sense l'accés als tractaments i proves, el 50% d'infants amb VIH moriran abans de complir 2 anys, i el 80% no arribarà a complir els 5 anys.

Cal recalcar, que a la regió africana, una gran quantitat de dones i nenes que pateixen el VIH, cada any queden embarassades. Sense intervenció, la taxa que el fill s'infecti de la malaltia durant l'embaràs, el part o la lactància és d'un 15% i el 45%.

Pel que fa al Govern Africà, diversos països han implementat noves estratègies per implementar una reducció de les malalties i un millor accés als tractaments. Tot i això, cada estratègia es veu implementada de manera desigual en cada regió d'Àfrica, ja que depenen dels recursos econòmics i del suport internacional. Molts governs han efectuat programes de prevenció, campanyes d'educació sexual, distribució gratuïta de preservatius i ampliació a l'accés del tractament TAR. A més de programes de prevenció mare i fill, que han afeblit les infeccions en nadons en alguns països.

Tanmateix, gran quantitat de països es veuen, així i tot, afectats a causa de les limitacions que hi ha. Per una banda, el finançament sanitari és insuficient, el que dificulta la disponibilitat de proves diagnòstiques, medicaments, tractaments, personal especialitzat, entre altres. Per una altra banda, el VIH continua envoltat d'estigma social, el que provoca que moltes persones no vulguin sotmetre's a fer-se la prova o buscar ajuda mèdica.

Grans països han presentat grans avenços significatius, tot i que, la situació continua sent crítica a moltes regions. Basant-me en les dades dels informes recents cada dia milions de persones s'infecten per VIH i centenars moren a causa de no tractar la malaltia per la manca d'accés als tractaments. Aquestes xifres recalquen la urgència de prendre mesures immediates per prevenir-ho en un futur.

En l'àmbit global, les estratègies que es prenen per abordar la crisi infecciosa són tres. La primera estratègia és la prevenció, ho fan a través de campanyes d'educació sexual, distribució gratuïta de preservatius i programes de prevenció per a fills i mares. La segona estratègia és el tractament i accés als medicaments, amb l'objectiu d'ampliar el tractament contra el VIH (TAR) per reduir la malaltia i infectats, també garantir un diagnòstic i seguiment mèdic. La tercera, i última, estratègia és reducció de l'estigma i suport social, el que aborda promoure socialment la inclusió i el respecte per les persones infectades que viuen el seu dia a dia amb el virus.

Tot i aquestes estratègies, persisteixen dilemes i reptes importants a l'Àfrica. Hi ha accessos desiguals als diagnòstics i tractaments, estigmes i discriminacions, transmissions mares-fills, educació sexual insuficient, dependència del finançament internacional, resistència als medicaments, desigualtats de gènere, i integracions amb altres malalties.

Possibles propostes per millorar la situació del VIH i la SIDA a Àfrica: Fer finançament per a programes de prevenció, amb aportacions d'almenys trenta-quatre euros ajuden a reforçar programes de prevencions per al VIH, distribució de preservatius, suport per a persones vulnerables, etc.; Les noves tecnologies biomèdiques ajudarien a desenvolupar nous medicaments injectables que amb una sola dosi, podrien garantir protecció fins a mig any; promoció de l'abstinència com a mesura preventiva; Ús correcte de protecció en les relacions sexuals, fent ús del preservatiu per reduir les transmissions del VIH o SIDA; Intentar reduir pràctiques de risc, és a dir, no mantenir relacions sexuals sense protecció o amb persones que tenen VIH i no estan en tractament.

El Prat de Llobregat, 26 de gener de 2026

Referències

National Institutes of Health. (2025, 28 de mayo). VIH y el SIDA: Conceptos básicos.

<https://hivinfo.nih.gov/es/understanding-hiv/fact-sheets/vih-y-el-sida-conceptos-basicos>

Organización Mundial de la Salud. (2025, 15 de julio). VIH y sida.

<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/hiv-aids>

Lecumberri, B. (2025, 24 de septiembre). Prevenir el VIH en África por 34 euros por persona al año será posible, gracias a un acuerdo histórico. El País.

<https://elpais.com/planeta-futuro/2025-09-24/prevenir-el-vih-en-africa-por-34-euros-por-persona-al-ano-sera-posible-gracias-a-un-acuerdo-historico.html>

Font Canals, R. (2025). Crisis global en la erradicación del VIH: la suspensión de los fondos de EE. UU. pone en riesgo millones de vidas. Revista Multidisciplinar del Sida, (13 (33)).

<https://www.revistamultidisciplinardelsida.com/crisis-global-en-la-erradicacion-del-vih-la-suspension-de-los-fondos-de-ee-uu-pone-en-riesgo-millones-de-vidas/>

Nhampossa, T., González, R., Clara Menéndez & Lucas, A. (2025, 1 d'abril). Las mujeres embarazadas de Mozambique, especialmente vulnerables al VIH tras los recortes de EE. UU. El País.

<https://elpais.com/planeta-futuro/2025-04-01/las-mujeres-embarazadas-de-mozambique-especialmente-vulnerables-al-vih-tras-los-recortes-de-ee-uu.html>

Organización Mundial de la Salud – Oficina Regional para África. (2025).

HIV/AIDS. <https://www.afro.who.int/health-topics/hivaids>

World Health Organization. (2023, 1 de febrero). African leaders unite in pledge to end AIDS in children.

<https://www.who.int/news/item/01-02-2023-african-leaders-unite-in-pledge-to-end-aids-in-children>

World Health Organization. (2024, 22 de juliol). Unfinished business: only the urgent and accelerated delivery of HIV services will keep the promise of ending AIDS in children by 2030. World Health Organization.

<https://www.who.int/news/item/22-07-2024-unfinished-business-only-the-urgent-and-accelerated-delivery-of-hiv-services-will-keep-the-promise-of-ending-aids-in-children-by-2030>

UNAIDS. (2023, 12 d'abril). A triple dividend: Fully financing the HIV response in Africa.

https://unaids.org/en/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2023/april/20230412_a-triple-dividend

UNAIDS. (2023, 20 de febrer). African leaders pledge new commitments to end AIDS.

https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2023/february/20230220_african-leaders-pledge-new-commitments-to-end-aids

Nacions Unides. (2025). La urgencia del ahora: el sida frente a una encrucijada: informe sobre los progresos realizados acerca de las metas para 2025 y orientaciones estratégicas para el futuro (A/79/869)

https://www.unaids.org/sites/default/files/2025-05/2025_SG-Report_GA79_es.pdf

Sprague, L., Simon, S., & Sprague, C. (2011). Employment discrimination and HIV stigma: survey results from civil society organisations and people living with HIV in Africa. *African Journal of AIDS Research*, 10(Suppl. 1), 311–324.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25865508/>

Gourlay, A., Birdthistle, I., Mburu, G., Iorpenda, K., & Wringe, A. (2013). Barriers and facilitating factors to the uptake of antiretroviral drugs for prevention of

mother-to-child transmission of HIV in sub-Saharan Africa: a systematic review. Journal of the International AIDS Society, 16(1), 18588.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23870277/>

World Health Organization – Regional Office for Africa. (2021, 7 de desembre). Africa cuts HIV infections, deaths but key targets still elusive.

<https://www.afro.who.int/news/africa-cuts-hiv-infections-deaths-key-targets-still-elusive>

World Health Organization – Regional Office for Africa. (2025). HIV/AIDS.

<https://www.afro.who.int/health-topics/hivaids>

AJAN Africa. (2024). UNAIDS 2024 report highlights critical HIV disparity among young women in sub-Saharan Africa.

<https://ajan.africa/unaid-2024-report-highlights-critical-hiv-disparity-among-young-women-in-sub-saharan-africa/>

Lecumberri, B. (2025, 24 de setembre). Prevenir el VIH en África por 34 euros por persona al año será posible, gracias a un acuerdo histórico. El País.

<https://elpais.com/planeta-futuro/2025-09-24/prevenir-el-vih-en-africa-por-34-euros-por-persona-al-ano-sera-posible-gracias-a-un-acuerdo-historico.html>

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. (2025). Medidas preventivas para la infección por VIH/SIDA.

<https://www.sanidad.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/prevencion/informacion/medidasPreventivas.htm>